

ITALIJA

Benetke

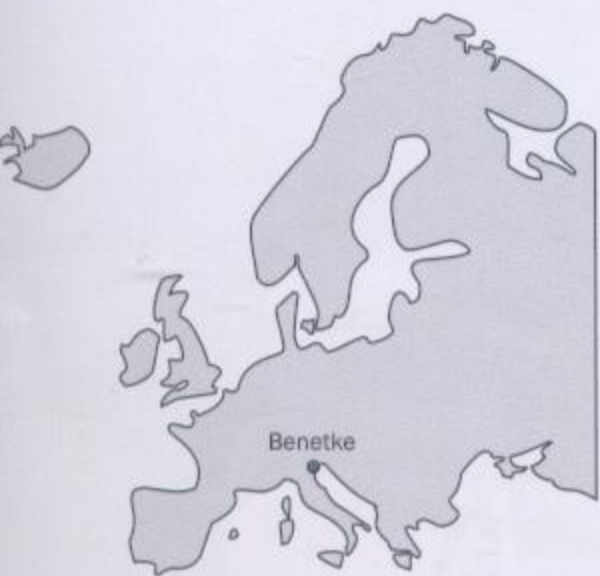
ZGODAJ ZJUTRAJ PLEŠEJO GONDOLE OB LESENIH STEBRIH V VELIKEM KANALU. V TISTEM ČASU, KO TURISTI ŠE TRDNO SPIJO, SO BENETKE POPOLNOMA NAŠE. OB JUTRIH IN VEČERIH JE TO LAGUNSKO MESTO KRAJ MIRU.

Okoli 10 milijonov obiskovalcev pripotuje vsako leto sem na Jadransko morje. Na Unescovem seznamu zaščite vrednih kulturnih spomenikov v Evropi so Benetke na prvem mestu. Zgodovinsko središče leži na več otokih sredi lagune. Koliko je teh otokov? Čisto natančno to vedo samo geografi. Viri pa govorijo o 118 otokih – povezanih z več kot 400 mostovi. Skozi mesto je speljanih 177 kanalov.

Beg v laguno. Današnje Benetke so nastajale od leta 453 naprej, ko so prebivalci te regije, Veneti, zbežali pred Huni in pozneje pred Langobardi na

peščene bregove in otoke v tej laguni. Največji otok je bil Rialto, zunaj v okolici pa so ležali še Luprio, Gemine, Mendicola, Ombriola, Olivolo in Spinalunga. Zaradi pomanjkanja prostora so nazadnje začeli graditi tudi na vodi. V močvirnata tla so zabili tesno drugo ob drugo vrste pilotov iz brestovih in macesnovih debel, sčasoma pa se je ta tehnika vse bolj izpopolnjevala.

Stičišče evropske veletrgovine. Benetke so bile na začetku podrejene bizantinskemu cesarstvu pod ravenskim eksarhom, dejstvo, ki se vse do zavzetja Konstantinopla leta 1456 ni uradno nikoli spremenilo. Dejansko pa so Benetke delovale že od 9. stoletja kot samostojna republika, ko so leta

Desno: San Giorgio Maggiore stoji na enem od otokov pred Benetkami.

Spodaj: Glavna vodna prometna žila v Benetkah – Veliki kanal; v ozadju most Rialto.

811 sedež doža premestili na otok Rialto. S tem se je začel vzpon tega lagunskega mesta v eno vodilnih gospodarskih sil na območju Sredozemlja.

Veter se obrača. Prepirl z drugimi narodi in silami je bil s tem programiran vnaprej, zlasti s severnoitalijanskimi mesti in predvsem z vzpenjajočo se Genovo. V 15. in 16. stoletju so Benetke povsod naletale na odpor. Konstantinopol so leta 1453 zavzeli Osmani. S tem je v Egejskem morju, enem najljubših igrišč beneških dožev, zavel drugačen, ostrejši veter. V naslednjem stoletju so se nazadnje opogumile tudi iberske države ter Anglija in Nizozemska ter zaplule po morju in čezenj, konkurenca pomorskim Benetkam je postajala vse večja. Trgovina se je vse bolj odmikala od Sredozemskega morja na svetovne oceane in dobički Benetk so postajali vse manjši.

Torej vendarle zgolj mesto, polno roparjev?

V imenu svojega cvetočega mesta pa njegovi prebivalci niso sklepali samo poštenih kupcij. Kjer je bilo potrebno – torej mogoč dobiček –, so kaj radi posegli tudi po orožju. Tako so beneški trgovci – čeprav v dobri katoliški verski vnemi – ukradli kosti svetega Marka iz Aleksandrije in jih pretihotapili v Benetke, kjer so že začeli graditi novo cerkev: cerkev sv. Marka. In Enrico Dandolo? 95-letni dož je leta 1201 odplul, da bi “poganske Arabce” pregnal iz Jeruzalema. Vendar je namesto tega njegova križarska vojska oropala Konstantinopol. Brez očitkov slabe vesti so katoliški kristjani pobijali pravoslavne kristjane, da so prišli do mastnega plena. To pa je naredilo iz Benetk pravo svetovno, neskončno bogato velesilo.

Konec pravopisne napake. 14. maja 1797 pa je bilo konec ponosne zgodovine “najpresvitlejše republike”, imenovane Serenissima – Napoleonove enote so vdrle v Benetke. Toda mesto naj ne bi dolgo ostalo pod francosko zasedbo. V mirovni pogodbi v Campu Formiu je Francija vso Benečijo in Furlanijo odstopila Avstriji. Morda je zanimivo, da gre pri tem za pravopisno napako, ki pa je nazadnje prišla v zgodovino: kraj sam in okoliško polje se namreč v resnici imenuje Campoformido. Na veljavnost tam sklenjene pogodbe pa to vse do danes ni imelo nobenega vpliva.

DEJSTVA

*Ime v domačem jeziku (italijansko): Venezia

*Število prebivalcev Benetk: ok. 280.000

*Znamenitosti: Ca' d'Oro, univerza Ca' Foscari, Farsetti, Loredan, palača Corner Spinelli, palača dei Camerlenghi, palača Ducale, palača Grassi, Rezidenca patriarhov, most Rialto, San Giorgio Maggiore, cerkev sv. Marka, Santa Maria della Salute

ZNAMENITE OSEBNOSTI

*Giovanni Bellini (1430–1516), slikar

*Giacomo Casanova (1725–1798), popotnik, učenjak, pisatelj in ljubimec

*Carlo Goldoni (1707–1793), dramatik in pesnik

*Antonio Vivaldi (1678–1741), skladatelj

